

Visitagudstjeneste i Hobøl kirke 17. mars 2024. Maria budskapsdag.

Evangelietekst

Lukas 1,46–55

46 Da sa Maria:

Marias lovsang

«Min sjel opphøyer Herren,

47 og min ånd fryder seg i Gud, min frelser.

48 For han har sett til sin tjenestekvinne i hennes fattigdom.

Og se, fra nå av skal alle slekter prise meg salig,

49 for store ting har han gjort mot meg,

han, den mektige; hellig er hans navn.

50 Fra slekt til slekt varer hans miskunn

over dem som frykter ham.

51 Han gjorde storverk med sin sterke arm;

han spredte dem som bar hovmodstanker i hjertet.

52 Han støtte herskere ned fra tronen

og løftet opp de lave.

53 Han mettet de sultne med gode gaver,

men sendte de rike tomhendte fra seg.

54 Han tok seg av Israel, sin tjener,

og husket på sin miskunn

55 slik han lovet våre fedre,

Abraham og hans ætt, til evig tid.»

PREKEN:

God søndag alle sammen!

Nå synes jeg alle sammen kan snu seg mot hverandre og hilse ordentlig på hverandre, og glede seg over at her sitter vi, godt og blandet, små og store, gutter og jenter og hvem vi enn er, og vi får være sammen og vi får være dem vi er og sitte ved siden av hvem som helst og hvem vi vil. Det er så bra!

God søndag!

I dag er det Maria budskapsdag, og det betyr at det bare er ni måneder til jul, er ikke det gledelig?

Vel, jeg tipper vi er ganske mange som synes det er digg at det er så lenge til, og at vi nå først skal få feire livet i påsken, og få se lyset bli sterkere og fylle opp større deler av døgnet, og få se det bli grønt og friskt og vårlig rundt oss. Jeg synes dette er en deilig tid på året! Jeg er fylt opp av gode forventninger om en solrik påske, en passe rask vår, godt og tjenlig vær for bonden og en sommer med varme, late dager og lange bad i vann og hav, og alt dette kan jeg håpe på nå. For alt dette ligger foran oss. Det er en god tid, forventningenes tid. Og det er godt å kunne møte dagen med gode forventninger.

Og i dag er det altså Maria budskapsdag, og vi minnes at Maria fikk besøk av en engel som kom med en overraskende beskjed, eller skal vi si et overraskende tilbud, til henne? Beskjeden førte henne inn i en tid fylt av helt spesielle forventninger.

Maria, som har mange kallenavn, men i vår lutherske tradisjon oftest benevnes som Jesu mor, var kanskje tretten-fjorten år på den tiden da det fortelles at hun ble utvalgt av Gud til å bære fram og føde Jesus. Bibelen forteller ikke noe annet enn at hun ble begeistret, at hun svarte ja til kallet, og at hun sang en lovsang til Gud umiddelbart etter at engelen hadde forlatt henne.

Men om vi bruker litt fantasi, slik vi ofte gjør når vi forestiller oss ulike mennesker vi møter i bibelen, og det er det fint at vi gjør, tenker jeg at det ikke er usannsynlig at det var mange andre følelser involvert. Å bli gravid når du ikke har planlagt det, og overhodet ikke forventer det, og du er en ung jente, forlovet, men ikke gift, og det er ikke forloveden din som er far til barnet du venter... jeg tror Maria var både redd og fortvilet. Og hun levde i et samfunn der kvinner hadde svært få rettigheter og lite de skulle ha sagt. Det var mannen som var deres overhode og som eide deres kropp og deres tid. Å være ren når

du skulle inngå ekteskap var helt grunnleggende viktig. Dvs at seksuell avholdenhet var påkrevd. Kvinnens ære var avhengig av dette, og med det også mannens ære.

Noen hevder at det er på grunn av dette renhetskravet at Maria påstås å være en gravid jomfru. At det var en måte å komme seg unna skammen på. At det er løgn at hun var jomfru.

Men selv spør hun engelen som opplyser henne om at hun skal bli med barn: Hvordan kan dette gå til, når jeg ikke har vært sammen med en mann? Til det svarer engelen: Ingenting er umulig for Gud.

Vi kan holde fast ved det poenget, og så unngår jeg å vikle meg inn en utrolig lang og komplisert teologihistorie om Marias jomfruelighet og ubesmittethet og syndfrihet osv.

For nettopp dette: **Ingenting er umulig for Gud** er et poeng jeg ønsker at vi skal feste oss ved i dag.

Hvor mange av dere heter Maria, Marie, Mari, Marianne, Maryam, eller lignende??

Se det, ikke så helt få. Og hvis jeg spør: Hvor mange har en Maria, Marie, Mari, Marianne eller lignende i familien, hvordan går det da?

Maria, og beslektede former av navnet, er et av verdens vanligste jentenavn, kanskje det aller mest brukte de siste tusen år. Også hos oss, som vi jo så! Og det finnes en mengde steder, kirker, planter og blomster som er oppkalt etter Maria, for til tross for den sparsomme historiske kunnskapen vi har om Maria, har det vokst fram rike tradisjoner inspirert av Maria-skikkelsen. Hun hadde en enorm betydning for middelalderens folkelige, religiøse liv, og hun har vært et yndet motiv i kirkekunsten. Så jeg kan ikke tro annet enn at også denne kirken må ha hatt sine Maria-motiver, en gang i løpet av sin nihundreårige historie. Det hadde vært gøy om noen kunne finne ut av det, for det er slående at det ikke er et kvinnemotiv i hele denne kirken! Og skulle dere begynne å arbeide med nye utsmykningselementer, ville et Maria-motiv vært svært passende.

Mor Maria stod sterkt i den folkelige troen, hun var en som var nærmere kvinnen og som kvinner kunne henvende seg til. Hun er skytshelgen for moderskap, mot alle sykdommer, i all nød, og også her i Hobøl og Tomter har

helt sikkert kvinner henvendt seg til Maria for hjelp når de skulle føde eller barn og familie var i sult og nød.

«Be for oss, Maria, du som selv vet at ingenting er umulig for Gud.»

Da jeg ble utnevnt til biskop, og det viste seg at bispekåpen som ble laget til Borg bispedømmes opprettelse i 1969 ikke passet til en kvinnekropp, ble jeg ivrig etter at kappen skulle være blå. Som himmelen, som havet, og som Marias blå kappe. For i kunsten framstilles Maria med en blå kappe om sine skuldre. Hun betegnes ofte som himmeldronningen.

Jeg visste at jeg trådte inn i et oppdrag som er for stort for meg, som jeg ikke kan klare uten Gud, og ikke minst: som mange mener jeg er i feil kropp til å ha. I den lutherske kirke i Norden er vi en god del kvinner som er prester og biskoper de siste 70 år, men i verden, i dag, og gjennom historien, er det nesten bare menn som har kunnet bære bispekåpe.

Derfor liker jeg å kle meg i mor Marias farge når jeg gjør altertjeneste som biskop.

Maria trådte inn i et oppdrag som var uventet, overraskende og som kjentes for stort. Hun var selv ikke bare ung, men hun var fattig og hun hadde lite å tilby dette barnet hun skulle bære fram. Han som skulle være konge og frelser, skulle bli født i fattigdom, uten ære og uten rikdom.

Det er det som gjør fortellingen om Maria så ualminnelig vesentlig, og det er det som gjør det så trist at vi i den lutherske kirke gir henne og alle de andre kvinnene i bibelen så liten plass i våre kirker.

For kvinnesak i kirken er ikke viktig fordi kvinner skal ha makt og plass og posisjon, men fordi måten Jesus forholdt seg til kvinner, speiler hvordan Jesus forholdt seg til alle mennesker som var marginaliserte. Barn, utlendinger, syke, syndere og annerledes troende. Alle som ble ansett å være mindre verdt enn de som utgjorde makten. Det Jesus gjorde, var at han på nytt løftet fram kunnskapen fra skapelsesberetningene: At alle mennesker er skapt i Guds bilde og har den samme ukrenkelige verdi.

Alle mennesker er skapt i Guds bilde og har den samme ukrenkelige verdi.

Jesus levde dette i praksis. Han oppsøkte dem som andre mente var uverdige, han gav dem en plass ved bordet, en oppgave, ansvar og verdi. Fortellingen om Maria går enda mye lenger: Den umyndige og uviktige får det største oppdraget.

Det samme skjer ved oppstandelsen. Maria Magdalena er den første som vitner for de andre disiplene om at graven er tom, og om at hun har møtt den oppstandne. Det strider mot datidens fornuft å la en kvinne være sannhetsvitne. Men slik er det i Guds rike. For Gud gjør ikke forskjell på folk.

Menneskeverd i vår tid, og i totusen år, er knyttet til dette: At Jesus kommer til oss mennesker og møter oss i øyehøyde, at han løfter opp den nedbøyde, henter inn den marginaliserte, at han gir ikke bare verdi, men også oppgaver og ansvar er til den ingen trodde kunne bety noe.

Det er derfor det er viktig med kvinnesak også i kirken. For kvinnesakens slektninger er kampen mot rasisme, for samiske, kvenske og skogfinske rettigheter, for skeives trygghet, for det ufødte barns verdi, for funksjonshemmedes rett til likeverdige muligheter, for syke menneskers rett til verdig omsorg, for flyktningers rett til en trygg havn.

Og for meg er fortellingen om Maria en fortelling om at ingen er for liten eller for ubetydelig til å bli kalt til oppdraget om å være lys og salt i verden.

Så tro ikke at du er ubetydelig. At du ikke har noe å bidra med. For det har du. Kanskje er det du som neste gang trenger å ikle deg den blå kappen for å kjenne at du har del i mor Marias mot og mor Marias oppdrag: Å bære fram lyset så alle kan se og kjenne og føle Guds kjærlighet i sine liv. Den som kan rette ryggen til den nedbøyde, gi den trøtte kraften tilbake, fortelle den utstøtte at hen hører til.

For ingenting er umulig for Gud. Gud som skaper liv midt i dødens landskap.

Våren er et tegn på det.

Men når vi ser ut, ser vi at noen har prøvd å fortrenge våren. Men den kommer til å vinne, sann mine ord.

Og slik er det med lyset og livet også. Det kommer til å vinne. Sann mine ord.

For ingenting er umulig for Gud.

Ære være Faderen og Sønnen...